

Шых Н.В. Внедрение информационно-коммуникационных технологий как одно из основных средств построения информационно общества

В условиях построения информационного общества и входа Украины в мировое сообщество современная система образования должна быть переориентирована на использование информационно-коммуникационных технологий как средств для подготовки квалифицированных специалистов. При этом первоочередное значение приобретают проблемы компьютерной грамотности и формирования информационно-коммуникационной культуры студентов.

Shykh N. Introduction of informative and communication technologies as one of basic facilities of construction of informative society

In the conditions of construction of informative society and entrance of Ukraine in world association the modern system of education must ereorientovana on the use of informative and communication technologies as facilities for preparation of skilled specialists. Thus primary the value is acquired by the problems of computer literacy and forming of informativeand communication culture of students.

УДК 37.108.51.047

Шиян Н.І.

Полтавський державний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність дослідження. Зміна пріоритетів соціально-економічного розвитку українського суспільства, котра відбулася за останнє десятиріччя, суттєво загострила освітні проблеми в селі, які нагромаджувалися роками, наочно показала відставання сільської школи від міської у розв'язанні пріоритетних завдань навчання і виховання підростаючого покоління. Якщо прослідкувати останні зміни в сфері освіти, то можна сказати, що в містах практично кожен учень одержав можливість особисто визначати свою освітню траєкторію, вибираючи або відповідну своєму профілю школу, або клас у школі, де він навчається. У набагато гіршому стані виявилися учні сільських шкіл. Зміни в системі освіти сільської місцевості відбуваються дещо стихійно і визначаються не лише необхідністю, але в основному й можливостями. Наприклад, школи сільськогосподарського профілю, як правило, формуються в сильних господарствах. Школи-гімназії та школи-ліцеї створюються на основі великої школи райцентру чи великого села, віддаленого від звичайних сільських шкіл. Це призвело до того, що більшість учнів сільських шкіл не мають можливості здобувати знання, які відповідають вибраному ними профілю, адже переважна більшість сільських шкіл продовжує функціонувати як традиційна загальноосвітня школа, не враховуючи сучасні тенденції в освіті.

Слід також відзначити, що в публікаціях останніх років простежується негативна тенденція на орієнтацію школи сільської місцевості на сільськогосподарський профіль. Зокрема, багато шкіл сільської місцевості вибирають технологічний напрям, готуючи в школі водіїв, трактористів, інших спеціалістів сільськогосподарського виробництва. Але у сільській місцевості в останні роки змінюється специфіка ринку праці. Якщо в недалекому минулому сільськогосподарське виробництво потребувало працівників з невисокою кваліфікацією, які виконували значні обсяги важкої ручної праці, то нинішні соціально-економічні й політичні зміни в сільському соціумі привели до зміни вимог до кваліфікації працівників. Сучасна сільськогосподарська техніка, автоматизація виробничих процесів вимагають працівників високої кваліфікації. Нові вимоги ставляться й до працівників соціальної сфери, які повинні певною мірою змінити сільський устрій життя, надавати широкий спектр послуг працівникам сільськогосподарського виробництва. Адже становлення постіндустріального суспільства вимагає зниження обсягів матеріального сектора на користь росту інформаційної сфери та сфери послуг. Підтвердженням цього є той факт, що на початку XX століття в сільському господарстві США працювало майже 75% робочої сили, у середині XX століття – 20%, за останні 50 років ця частка зменшилася ще в 8 разів і складає сьогодні від 2,5 до 3%. Подібні процеси йдуть і в більшості європейських країн. Так у Франції лише 4% населення зайняті сільськогосподарською працею порівняно з 30% у 1954 році. У той же час у торгівлі та сфері послуг у Франції зайняті сьогодні 69% всіх працюючих, тоді як у 1954 році ця цифра становила 40% [4].

Інший чинник становлення постіндустріального суспільства – зростання значимості інформації та знання, що ставить освіту в число головних пріоритетів життя і розвитку суспільства. Тобто в розвинутих країнах різко зростає кількість людей, які прагнуть одержати підвищений освітній ценз. Так у 1890-их роках лише 1% американців після школи йшов у коледжі, в 1940 р. – менше 15% випускників шкіл, до середини 70-их років – уже 50%, а в 1993 р. – 62% [4]. У Корейській Республіці біля $\frac{1}{3}$ всіх випускників середньої школи вступають в університети, у Тайвані – понад 30%. [2] Саме фактор пріоритетності освіти лежить в основі „азіатського економічного чуда”.

Значимий фактор, який вимагає пошуку нових шляхів організації профільного навчання і збереження старшої сільської школи – це зниження народжуваності дітей в Україні. Конкретні приклади вікового розподілу сільських жителів, одержані нами в ході експериментальної роботи, вказують на „старіння” села. Так у селі Книшівка Гадяцького району Полтавської області у 2004 році дітей віком до 7 років нараховувалося 33, тоді як у віці старше за 60 років – 263 чоловіки. У селі Сватки цього ж району дітей віком до 7 років – 63, мешканців віком за 60 років – 528 чоловік. Такий віковий розподіл характерний і для інших сіл регіону. Середня наповнюваність класів у загальноосвітніх школах сільської місцевості України становить 16,6. Найвищий цей показник у Автономній республіці Крим – 21,2 і найнижчий у Чернігівській області – 12,8. У Полтавській області середня наповнюваність класів у сільських школах становить 15,5. Отже, профільне навчання, навіть розглянуте в найбільш загальній постановці, – проблема не самотійна. Вона – похідна не лише від

запитів особистості, а й від структури суспільства, його потреб: економічних, технічних, оборонних, організаційних та ін.

Мета дослідження – обґрунтувати варіативні моделі профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості. Адже кожна сільська школа має свої специфічні особливості, своє соціокультурне середовище, своє „обличчя”, що вимагає різних підходів до організації профільного навчання. Л.В. Байбородова і Л.Н. Серебренніков [1] виділяють наступні фактори, що впливають на організацію профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості: особистісні – особистісні та професійні інтереси школярів, їх потреби і можливості (інтелектуальні, моральні), рівень здатності до навчання і навченості школярів, підготовленість і професіоналізм педагога; соціальні – інтелектуальний і культурний потенціал соціального оточення, замовлення на освітні послуги, престижність професій у суспільстві, конкретному соціальному середовищі, сім’ї; територіальні – місце розташування школи, віддаленість від інших освітніх і професійних навчальних закладів, районного, обласного центрів; матеріальні – матеріальна база школи, місцевого господарства, наявність транспортних засобів, наявність культурно-освітніх центрів і стан їх матеріальної бази; організаційні – взаємодія школи з іншими освітніми структурами, професійними і навчальними закладами.

Але, як показала експериментальна робота, щонайбільше специфіка навчального процесу в загальноосвітній школі сільської місцевості зумовлена малою наповнюваністю класів, що має як позитивні, так і негативні наслідки. Серед позитивних виділимо наступні: 1) доброзичлива атмосфера в класі; 2) підвищена увага вчителя, інтенсивність педагогічного спілкування; 3) довірливі взаємовідносини з учнями, оперативна педагогічна допомога їм; 4) співробітництво і співтворчість з учителем; 5) надання переваги самостійній навчально-пізнавальній діяльності; 6) повнота та об’єктивність оцінки знань.

Але мала наповнюваність класів у загальноосвітній школі сільської місцевості має й певні недоліки. У класах з малою наповнюваністю інколи відсутні лідери. У зв’язку з цим часто навчальний процес збіднюється, відсутність високого емоційного настрою негативно впливає на працездатність учнів. Навчальна діяльність школярів в умовах малої наповнюваності класів постійно знаходиться під контролем учителя. Поряд з перевагами такої роботи, учні часто перебувають у напруженому стані протягом усього навчального дня, що зумовлює підвищену втомлюваність, яка проявляється до кінця уроків. Цей фактор може негативно впливати на прагнення навчатися і, як наслідок, на глибину знань. Крім того, особливості навчально-виховного процесу в сільській школі істотно впливають на формування загальнологічних умінь учнів. Мала кількість дітей у класі, як правило, негативно позначається на розвитку культури мовлення школярів. Із зменшенням кількості учнів, які постійно взаємодіють, їх мовлення значно збіднюється, розширення кругозору уповільнюється, звужується сфера повсякденних інтересів, повільніше нагромаджується життєвий досвід. Найбільше це проявляється в затримці розвитку вміння ясно й чітко виражати свої думки, в погіршенні запам’ятовування змісту навчального матеріалу. А це вимагає використання у навчальному процесі загальноосвітньої школи сільської місцевості активних

форм та методів роботи, які б дозволили школярам більше спілкуватися на уроці як з учителем, так і з однокласниками.

Розглядаючи інформаційний аспект людського спілкування, психологи виділяють таку якість, як інформативність, розуміючи під нею здатність однієї особистості служити джерелом інформації для іншої. Мала наповнюваність класів збіднює спілкування, в учнів зникає інтерес до бесіди, з'являється нудьга. Крім того, інформованість кожної дитини багато в чому залежить від інформованості тих осіб, з якими вона щоденно спілкується. А тому велика роль у навчанні й вихованні, особливо в сільській місцевості, належить оточуючому соціальному середовищу, яке в багатьох випадках збіднене. Як констатує О.М. Коберник, „особливості духовного життя сільських мешканців пов'язані в першу чергу з їх більш низьким загальноосвітнім рівнем. ... На 1000 чоловік приходить з вищою, середньою і неповною середньою освітою в сільській місцевості 492 чоловіки, а в місті 723”. Таке соціокультурне оточення сільської школи знижує ефективність і виховну дію позашкільного спілкування школярів, не стимулює прагнення до самовдосконалення.

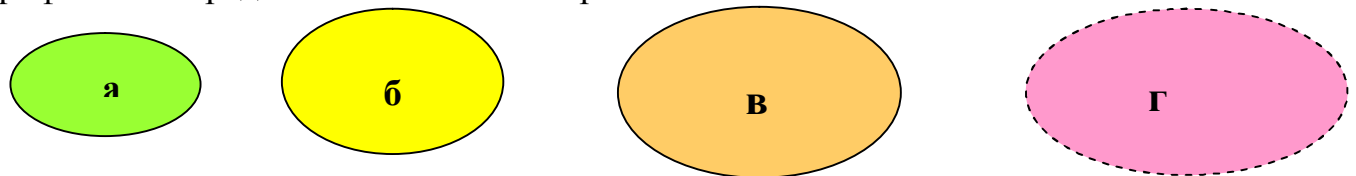
Отже, особливості загальноосвітньої школи сільської місцевості вимагають інших підходів до організації профільного навчання. Сільська школа не повинна наслідувати міську, а йти своїм шляхом, можливо, навіть притаманним лише цій школі. Системоутворюючим чинником профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості за даними нашого дослідження є учитель, педагогічний колектив, глибоке розуміння вчителями необхідності та сутності профільного навчання, бажання знайти найефективніші шляхи задоволення освітніх потреб кожного учня, власна ініціатива, творчість. Адже реформувати освіту лише урядовими постановами неможливо, ініціатива повинна йти від учителя, конкретного педагогічного колективу.

Урахування всіх цих чинників вимагає пошуку шляхів організації профільного навчання в класах з невеликою наповнюваністю учнів. Адже якщо йти шляхом створення однопрофільних шкіл у сільській місцевості, то нівелюється сама ідея профільного навчання, адже індивідуальні освітні запити школярів у таких школах не можуть бути задоволені. Якщо ж ідею профільності навчання реалізувати лише шляхом зовнішньої форми організації профільного навчання – створення опорної старшої школи, яка „виконує роль „ресурсного центру” в об'єднанні кількох загальноосвітніх навчальних закладів”, то враховуючи наповнюваність класів у сільській школі ресурсний центр буде однопрофільним, у кращому випадку матиме два профілі навчання, що не дозволить задовольнити освітні запити всіх школярів.

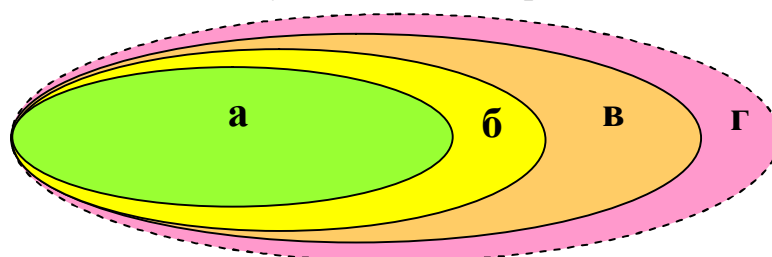
Ураховуючи специфіку сільської школи, ми дійшли висновку, що зміст освіти в загальноосвітньому навчальному закладі сільської місцевості повинен бути варіативним, багаторівневим, що зумовлено, по-перше, неможливістю створення різних профільних класів, по-друге, великою різноманітністю природних задатків, інтересів, нахилів, здібностей, здатності до навчання школярів у одному класі. У процесі експериментальної роботи ми розробили різнорівневі модульні програми, які включали інваріантні, додаткові й елективні модулі. Інваріантні модулі будувалися на основі базового курсу предмету; змістовий компонент додаткових модулів складали теми, що не

входили в базовий курс, але вивчалися в профільному і були обов'язковими для учнів, які вибрали даний предмет як профільний; змістовий компонент елективних модулів дозволяв розширити і поглибити знання з певної теми і вибирався учнями на основі їх нахилів та уподобань – курси за вибором.

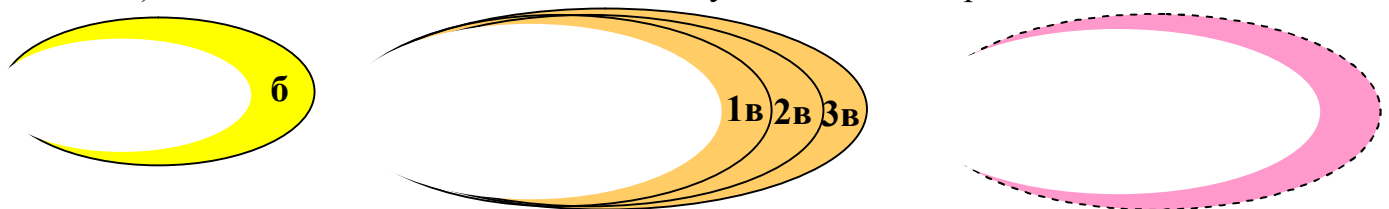
Перш за все у структурі змісту програми з окремого предмета виділили інваріантну частину, яка входить до складу програм рівня стандарту, академічного і профільного (а) і варіативну складову: перша варіативна складова, що є лише в програмах академічного рівня (б) і друга варіативна складова, що є лише в програмах профільного рівня (в). Причому друга варіативна складова складалася з трьох частин: одна частина – додатковий матеріал, що вивчається на навчальному занятті (1в); друга частина – теми, що вивчаються на додаткових заняттях лише з учнями, які працюють на профільному рівні (2в – додаткові модулі), третя частина – курси за вибором (3в – елективні модулі). Враховуючи різні навчальні можливості школярів у загальноосвітній школі сільської місцевості, виділили ще одну варіативну складову змісту освіти (г), яка не обмежувалася програмними рамками і дозволяла кожному учневі розширювати і поглиблювати зміст вибраного профільного предмета – поглиблений рівень.

1) Еліпси змісту навчального предмета

2) Накладання еліпсів змісту навчального предмета

3) Виділення варіативної складової змісту навчального предмета

Рис. 1. Механізм конструювання різнорівневого змісту навчального предмета

Вимоги до засвоєння змісту рівня стандарту будувалися на основі рівневої диференціації і включали два рівні – С і В.

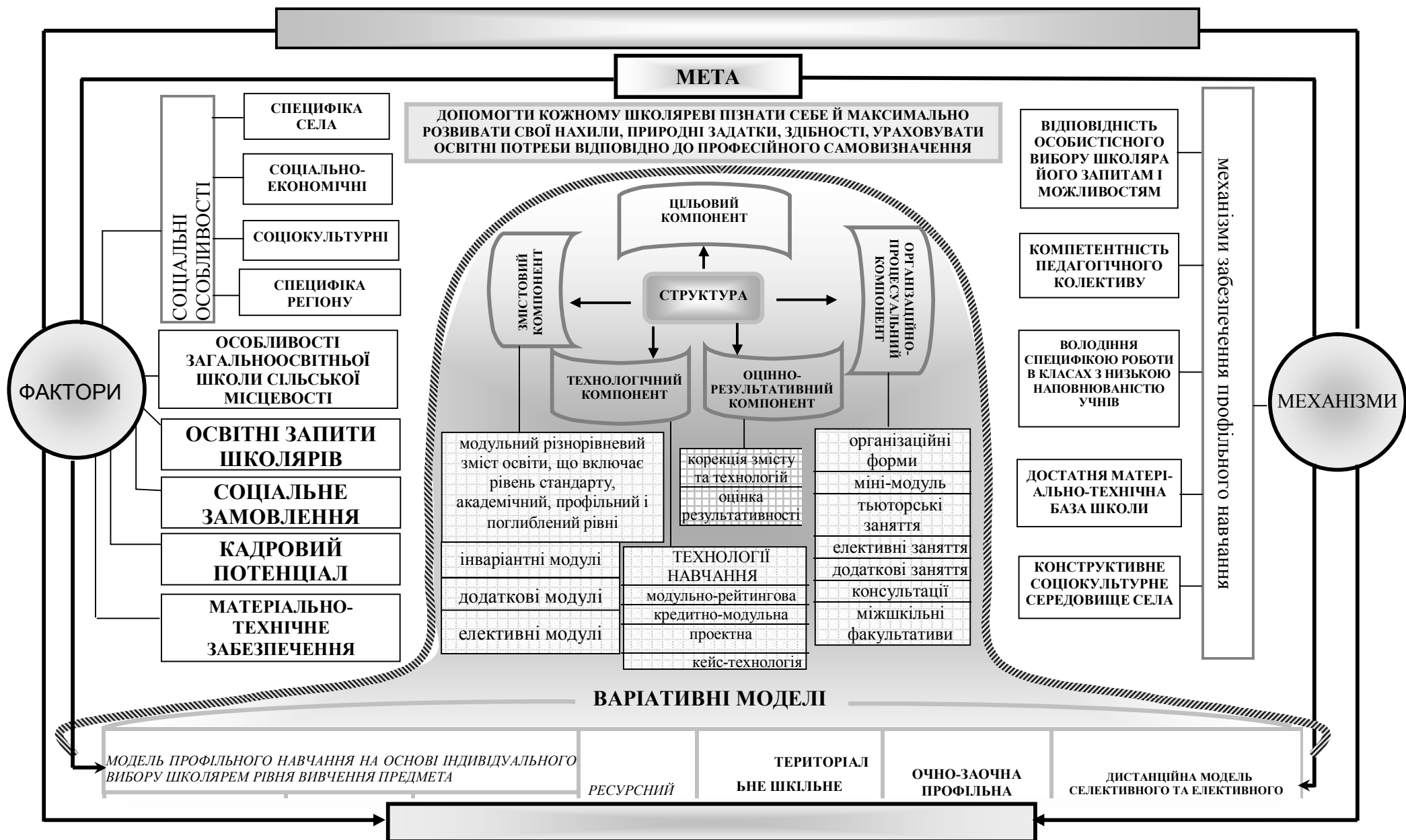
Проведене дослідження дозволило обґрунтувати міні-модуль як найбільш доцільну форму організації навчання в сільській школі. Поняття „міні-модуль” трактується як основна одиниця освітнього процесу, що характеризується певною завершеністю пізнавальних операцій з визначеного обсягу матеріалу (первинне засвоєння знань, вивчення та застосування їх у стандартних умовах,

творче перенесення знань і навичок у нові умови з метою формування вмінь) та оптимальним поєднанням у його здійсненні індивідуальної, групової й фронтальної роботи. Тривалість навчального заняття в різних експериментальних моделях була не однаковою: 90 і 70 хвилин. Доцільність 70-хвилинного міні-модуля продиктована низькою наповнюваністю класів у загальноосвітній школі сільської місцевості й можливістю скорочення різних етапів навчального заняття. Така тривалість міні-модуля дозволяє виділити години для додаткових профільних і елективних індивідуальних та різновікових групових занять з кожного предмета, що планувалися у розкладі в другій половині дня.

Базуючись на дослідженні В.І. Загвязінського [3] та В.А. Ясвіна [5], даних експериментальної роботи, використовуючи власні підходи та досвід, розробили базову інтегровану структурно-функціональну модель профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості (рис. 1).

На основі розробленої базової моделі теоретично обґрунтували та експериментально перевірили педагогічну ефективність п'яти основних моделей профільного навчання: 1) модель профільного навчання на основі індивідуального вибору школярем рівня вивчення предмета, яка має три варіанти: внутрішньошкільна, міжшкільна, позашкільна; 2) ресурсний центр як модель опорної старшої школи; 3) територіальне шкільне об'єднання; 4) очно-заочна профільна школа; 5) дистанційна модель селективного та елективного профільного навчання.

Суть моделі профільного навчання на основі індивідуального вибору школярем рівня вивчення предмета можна виразити в таких положеннях:

Рис. 1. БАЗОВА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛІ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ

1. Весь шкільний курс певного предмета має модульну побудову і ділиться на інваріантні, додаткові та елективні модулі:

–інваріантні модулі побудовані на основі базового курсу предмета;

–змістовий компонент додаткових модулів складають теми, що не входять в базовий курс, але вивчаються в профільному і є обов'язковими для учнів, які вибрали даний предмет як профільний;

–змістовий компонент елективних модулів дозволяє розширити і поглибити знання з певної теми, набуті необхідний набір умінь з профільних предметів, допомогти учневі шляхом практичної діяльності оцінити свої можливості і вибирається учнями на основі їх нахилів та уподобань – курси за вибором.

2. У старших класах сільських шкіл з предметів, які окремі учні вибирають як профільні, виділяються динамічні групи: рівня стандарту, академічні і профільні.

3. На навчальному занятті кожен учень опрацьовує одну й ту ж тему на своєму рівні: стандарту, академічному чи профільному („м'яка" диференціація навчання).

4. Додаткові та елективні модулі вивчаються школярам профільних груп самостійно (кейс-технологія) або на додаткових профільних заняттях, які вводяться в розкладі в другій половині дня чи в спеціально визначений день за рахунок годин, вивільнених при скороченні навчального заняття з 45 до 35 хв., чи з 90 до 70 хв. Таке скорочення у школі сільської місцевості виправдане, адже невелика наповнюваність класів дозволить зекономити час на різних етапах уроку. Крім того, не можна не враховувати одержані дані П. Урбетісом та В. Валентіновичусом щодо зміни працездатності школярів у ході уроку: з 1 по 4 хвилину уроку діти здатні засвоїти біля 60% інформації, з 5 по 23 – біля 80%, з 24 по 34 – біля 45-50%, із 35 й до кінця уроку – до 6%. Таким чином, скорочення тривалості уроку в кожному класі можна вважати дидактично виправданим, воно дозволить проводити додаткові профільні заняття у одновікових чи різновікових групах. Ці заняття проводяться не з усіма школярами, а лише з тими, хто вибрав конкретний предмет як профільний.

4. Для формування життєвих компетентностей учнів позаурочна діяльність школярів будується на основі проектної технології навчання.

5. Поглиблення обраного профілю навчання та соціалізація школярів відбувається у міжшкільних факультативах, літніх профільних таборах, секціях МАН, міжшкільних наукових товариствах тощо.

Модель „Територіальне шкільне об'єднання" характеризується тим, що школи, які мають незначну територіальну віддаленість, об'єднуються на добровільній договірній основі в асоціацію самостійних юридичних осіб, орієнтованих на горизонтальне партнерство. У кожній школі об'єднання на основі „м'якої" диференціації вивчаються інваріантні модулі, а додаткові та елективні модулі опрацьовуються у школах об'єднання, які мають достатнє матеріально-технічне забезпечення та кадровий потенціал з певної освітньої галузі.

У моделі „Ресурсний центр" освітній простір створюється шляхом об'єднання в єдиний освітній заклад опорної школи з структурними

підрозділами – школами-філіалами. Години варіативної складової з шкіл-філіалів делегуються ресурсному центру, який забезпечує профільний рівень вивчення вибраних предметів.

Модель „Очно-заочна профільна школа” об’єднує ресурси загальноосвітньої школи та закладів додаткової освіти. Очні заняття проводяться у вихідні та канікулярні дні на базі позашкільних установ (у нашому варіанті – еколого-натуралістичного центру), розширення кола спілкування сільських школярів відбувалося також у літніх профільних таборах, робота яких поєднувала відпочинок з навчанням за проектною технологією.

Дистанційна модель профільного навчання будується за типом „учень – дистанційна освіта – учитель” з використанням досліджень А.В. Хуторського, чи за структурою – „автономна навчаюча система”, де до уваги брався доробок Є.С. Полат.

Тобто, нами були розроблені моделі профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості, концептуальною основою яких було визнання за учнем права вільно творити себе, виходячи із власних здібностей, як повноправного суб’єкта процесу навчання, що мотивує його прагнення до самореалізації, прояви самостійності в навчальній діяльності. Педагогічний експеримент дозволив зробити висновок про доцільність усіх розроблених моделей профільного навчання. Але слід зазначити, що для школи сільської місцевості найбільш ефективною й доступною виявилася модель профільного навчання на основі індивідуального вибору школярем рівня вивчення предмета.

Моделі профільного навчання будувалися на основі поєднання інваріантного та варіативного різнорівневого змісту освіти, репродуктивних і творчих методів навчання, різних видів діяльності, до яких залучаються школярі й були орієнтовані на природо- й культуродоцільний розвиток усіх сфер людської діяльності. У навчальному процесі утверджувалася доктрина „освіта як творення”, що визначала напрям методології і методики профільного навчання, забезпечувала організацію навчального процесу відповідно до можливостей і потреб особистості, коли індивідуальна діяльність за вибором школяра, а не педагога стає провідною у взаємодії „вчитель-учень”, традиційна парадигма освіти „учитель – підручник – учень” змінюється на нову – „учень – підручник – учитель”, позиція вчителя перебудовується, у процесі навчання відбувається рух із „предметом до дітей”, а не „з дітьми до предмета”, розвиток обдаровань і нахилів школяра має особистісну й соціальну спрямованість, домінує над вузькими цілями навчальних предметів, які виступають засобами розвитку його особистості, ураховують педагогічні особливості навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі сільської місцевості при виборі змісту, організації, засобів навчання, соціокультурний і економічний потенціал села.

Висновки. Таким чином, основою організації профільного навчання в загальноосвітній школі сільської місцевості є реалізація кожним учнем індивідуальної освітньої траєкторії, яка починається з вибору рівня вивчення предмета на навчальному занятті, засвоюється на додаткових профільних та

елективних заняттях і доповнюється шляхом поглиблення вибраного профілю навчання у міжшкільних факультативах, літніх профільних таборах, секціях МАН. Тобто, школа сільської місцевості надає можливість кожному учневі відповідно до його індивідуальних запитів і можливостей конструювати власну технологію освітнього простору. Така технологія не нав'язує учневі готовий жорсткий пакет предметів, а надає можливість кожному розробити власний освітній маршрут, а на його основі формувати профіль власного навчання, що дозволяє забезпечити для сільських школяр максимальну гнучкість профілів навчання.

У школі сільської місцевості профільне навчання об'єднує в собі загальні й специфічні риси, зумовлені сільським соціумом. Вивчення соціокультурного й економічного потенціалу села, поліфункціональність діяльності вчителя, безальтернативність освітнього простору, одно- чи малокомплектність школи, низька наповнюваність класів і водночас підвищена увага до кожного учня, суб'єкт-суб'єктна навчальна взаємодія дозволяють зробити висновок про доцільність меншої уніфікованості профільного навчання в школі сільської місцевості ніж у міській. Тому моделі профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості мають бути варіативними, зміст різнорівневим, організація територіально зумовленою, а система засобів різноманітною й особистісно спрямованою. Тобто, профільне навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості – вид диференційованого навчання, що базується на врахуванні специфіки роботи в класах з низькою наповнюваністю учнів і характеру соціокультурного середовища села, передбачає задоволення освітніх потреб, нахилів та здібностей кожного школяра, створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується шляхом уведення варіативних моделей, різнорівневого змісту, територіально зумовленої організації і комплексу організаційно-методичного супроводу. При такому підході школа сільської місцевості матиме власний шлях розвитку, але метою її стане загальна мета сучасної освіти – створити найкращі умови для самопізнання, саморозвитку а потім і самореалізації власної сутності кожної особистості.

Проведене дослідження не вирішує повністю проблеми профільного навчання. **Подальшого вивчення потребує** обґрунтування методики підготовки та перепідготовки вчителя сільської школи до забезпечення профільного рівня вивчення предмета, форми і методи професійного самовизначення школяра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байбородова Л.В., Серебренников Л.Н. Концепция профильного обучения сельских школьников // Школьные технологии – 2003. – № 5. – С. 47-62.
2. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика: Учебник для вузов – СПб: Питер, 2001. – 304 с.
3. Загвязинский В.И. Моделирование в структуре социально-педагогического проектирования. // Моделирование социально-педагогических систем: Материалы региональной научно-практической конференции (16-17 сентября 2004 г.) – Пермь, 2004. С. 6-11.
4. Пинский А. Реформофобия: уничижение паче гордыни // Народное образование – 2002. – № 8. – С. 27-38.

5. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. – М.: Смысл, 2001. – 365 с.

Шиян Н.И. Профильное обучение в общеобразовательной школе сельской местности: проблемы и перспективы

В статье раскрыта специфика рынка труда в сельской местности, особенности сельской школы, положительные и отрицательные стороны низкой наполняемости классов и пути решения проблемы обеспечения профильного обучения в сельской школе.

Shyian N. Professional education in the secondary countryside school problems and perspectives

In the article the specific of labour-market is exposed in rural locality, feature of rural school, positive and negative sides of low filled of classes and ways of decision of problem of providing of the type teaching at rural school.

УДК 378.14

Якименко С.І.

Миколаївський державний університет
імені В.О. Сухомлинського

АВТОРСЬКА ІННОВАЦІЙНО-ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ЗОШ І СТ. ЯК СКЛАДОВА ГУМАННОЇ ПЕДАГОГІКИ

Стаття присвячена проблемам інновацій в освіті, автор представляє результати дослідження по впровадженню інтегрованої особистісно-орієнтованої технології на Миколаївщині.

Актуальність дослідження зумовлюється концептуальними положеннями та державними вимогами реформування освіти в Україні спрямованими на становлення особистості учня, розвиток його здібностей і обдарувань, наукового світогляду, про що зазначається в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, законі України «Про освіту», законі «Про дошкільну освіту», в «Базовому компоненті дошкільної освіти», в Державному стандарті початкової освіти [1]. Вона також зумовлена практичною потребою—формування світогляду дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Підвищення ефективності навчально-виховного процесу на засадах гуманістичної педагогіки набуває особливого значення для початкової школи, де закладаються основи світогляду дитини.

Проблема формування світогляду особистості вивчалася в різних аспектах: філософському Р.Арцешевський, В.Буянов, В.Шинкарук психологічному Л.Божович, І.Бех, Н.Менчинська, Т.Мухіна, Л.Виготський [2,3,4].